

Merknader til nabovarsel

På byggeplaner ved Rikshospitalet vedrørende oppføring av helikopterplattform og tilhørende flytrasé for helikopter

Deres referanse nr. 202303844 og 202207445

1 INNLEDNING

Viser til nabovarsel med byggeplaner for helikopterlandingsplattform med trapp- og heistårn og tilhørende flytrasé (heretter Tiltaket), tilknyttet Rikshospitalet mottatt 2. juni 2023 med svarfrist 16. juni 2023. Disse merknadene til nabovarselet (heretter: klagen) på Tiltaket er følgelig rettidig.

Vi avviser at vilkårene for dispensasjon er oppfylt, og dispensasjon kan følgelig ikke innvilges, jf. Plan- og bygningsloven (pbl.) § 19-2 (2) (3). Hensynet bak bestemmelsene det dispenseres fra blir vesentlig tilsidesatt, jf. pbl. § 19-2 andre ledd. Ved dispensasjon fra loven og forskriften til loven skal det legges særlig vekt på: «*dispensasjonens konsekvenser for helse, miljø, jordvern, sikkerhet og tilgjengelighet*», jf. pbl § 19-2 tredje ledd. En gjennomgang av faktum og jusen i saken viser klart at vilkårene ikke er oppfylt. Tiltaket det søkes om medfører større ulemper enn fordeler. Det er fullt ut mulig for Søker å planlegge og gjennomføre alternativ plassering av helikopterplattform og flyvningstrasé som medfører vesentlig mindre belastning for nabolaget.

Helikopterplattform og flyvningstraséer belaster nabolaget med støy over anbefalte nivåer, herunder Ris og Slemdal, Gaustaskogen, Ris Kirke, Ris T-banestasjon, Slemdal Skole og Heming. Gul støysone er definert som støy over anbefalt nivå og utgjør helsefare. I det helikoptrene passerer vil støyen i området tilsvare rød sone. Ut ifra opplysninger fra Søker gitt på nabomøte, vil de tyngste helikoptrene AW 101 SAR Queen passere ca. 66. meter over bakkenivå ved naboområde til plattformen. Den normale minimumsgrensen over bebyggelse for dette helikoptret er 1000 fot som tilsvarer 304 meter. Helikoptrene AW 101 SAR Queen vil etter nåværende forslag til helikopterplattform og flytrasé, passere naboområdet Ris og Gaustaskogen på 1/5 av normal minimumshøyde. Området det er snakk om, er et utpreget familieområdet hvor over 1000 småbarn bor, hvorav 700 går på Slemdal Skole og har skolevei i området. Det ligger svært mange barnehager i området. Gaustaskogen ligger nærmest helikopterplattformen og vil bli svært belastet av støy og helikopterrotasjonsvind.

Tiltaket er altfor dårlig utredet og planlagt. Dispensasjon fra reguleringsplan kan ut ifra dokumentasjonen som foreligger kan åpenbart ikke gis. Plan- og bygningsetaten (heretter PBE) har rett når de krever at det skal utarbeides landskapsplan og en helhetlig plan for utbyggingen og området.

Risiko- og sårbarhetsanalysen (ROS) som Søker har utført er svært mangelfull. Den hensyntar kun selve sykehusområdet, den er ikke utført med tanke på omgivelsene og nabolaget rundt. Det er sykehuset selv som skal benytte helikoptrene. At nabolaget ikke engang inkluderes i nevneverdig grad i ROS- analysen, sier noe om hvordan Søker ser på saken. Det er gjennomgående tynt underlag Søker presenterer, og ikke tilstrekkelig til å få innvilget dispensasjonene som søkes for å oppføre helikopterplassen med tilhørende flytraséer. Argumentasjonen som fremsettes er i stor grad irrelevant for vilkårene som må være oppfylt før dispensasjon kan gis.

Søker argumenterer gjennomgående med at Tiltaket er «*midlertidig*» og skal tas ned. Dette er villedende informasjon fra Søker sin side. Det er snakk om en helikopterplass med flytrasé som vil vedvare i reelt 10 år. 10 år er lang tid i ethvert menneskes liv. Demografien i boligområdet under flytraséen er hovedsakelig barnefamilier med barn i skolealder. 10 år utgjør hele oppveksten til små barn i område. Dersom helikopterplattformen etableres slik den er nå, må barna i område vokse opp med å bli vekket av helikopterlyd på natten. Det er på det rene at støyen fra AW 101 SAR Queen er kraftig nok til å vekke sovende mennesker, dette fremgår av SINTEF rapport hvor utdrag er inntatt i denne klagen under punktet nærmere om støy. Det er allerede hendelser i området hvor barn våkner på natten, redde for helikopterstøyen og spør om det blir krig i Norge også. Dette er den nåværende situasjonen i nabolaget. Dette gjelder Sea King helikoptrene som flyr over husene og som nå benyttes av sykehuset. Med de nye AW101 Sar Queen som skal innføres vil dette forverres betydelig.

Tiltaket er klart i strid med EMK art. 8 og menneskers rett til å leve i et støyfritt miljø. Hensynet bak bestemmelsen er blant annet å skjerme beboere for lyd fra luftfart, herunder helikoptertrafikk. EMD slår fast i flere avgjørelser at det er i strid med art. 8 og menneskerettighetene at mennesker utsettes for vedvarende kontinuerlig støy over lengre tid, dersom det finnes alternative løsninger. Det finnes alternative plasseringer til helikopterplattform som belaster området rundt sykehuset i betydelig mindre grad. Videre er Tiltaket i strid med Naturmangfoldloven på grunn av belastningen som påføres Gaustaskogen. Dette strider mot Norges internasjonale forpliktelser for bevarelse av miljøet og sjeldne arter.

Vi ser svært alvorlig på saken. Vi oppfordrer Søker og PBE og ta stilling til klagen. Oppføringen av helikopterplassen og flytraséen slik den foreslås på nåværende tidspunkt er ulovlig. Vi krever at helikopterplattformen legges et sted den utgjør en mindre totalbelastning på nærmiljøet. Vi vurderer søksmål dersom planene ikke endres. Denne klagen og brevet skal følgelig være å anse som et søksmålsvarsel etter tvisteloven § 5-2.

1.1 Klagens videre oppbygging

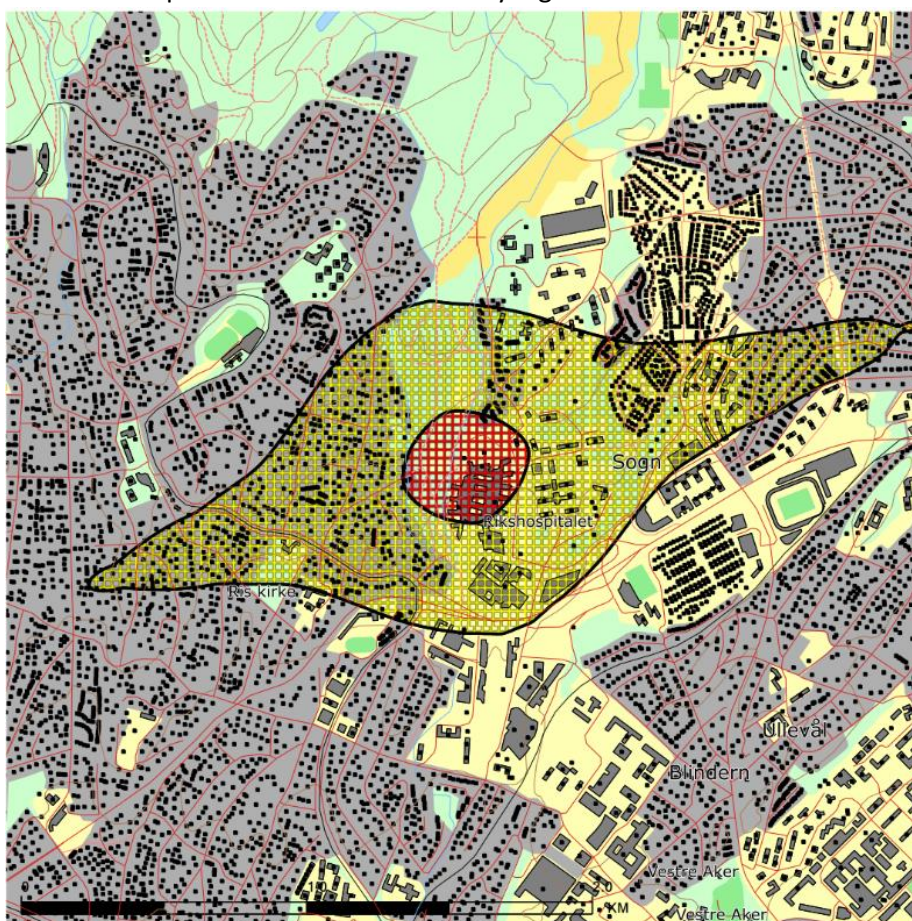
- Gaustaskogen, nabolaget og støybelastningen
- Brudd på EMK art. 8 og Naturmangfoldloven
- Nærmere om flystøy
- Alternativ til beliggenhet for helikopterplattform og tilhørende flytraséer
- Søkers mangelfulle konsekvensutredning og planlegging etter pbl
  - Manglende ROS analyse for småbarns område og Gaustaskogen
  - Uriktig måling av støy og rotasjonsvind
- Juridisk oppsummering

2 GAUSTADSKOGEN, NABOLAGET OG STØYBELASTNINGEN

Det er klar motstand mot Tiltaket i nabolaget som blir rammet av støyen. Grunnen er at dette vil ødelegge et svært velfungerende barnevennlig område hvor det i hovedsak bor barnefamilier.

Planleggingen og utredningen av Tiltaket bærer preg av hastverksarbeid, noe nåværende forslaget til anleggelse av helikopterplass og flytrasé viser.

I Søkers dokumentasjon ligger vedlagt et bilde av hvordan helikoptrene er tenkt å fly. Bildet er for øvrig misvisende, noe som Søker og rådgiver fra COWI innrømmet i nabomøte; I det helikoptret passerer, vil støyen i naboområdet tilsvare rød sone. Grunnen til at det på bilde er vist gul sone, er fordi det er gjort en gjennomsnittsberegning. Dette er en utilfredsstillende måte å måle støyen på, og gir et uriktig bilde av opplevelsen av støyen. I det et helikopter passerer vil barn på skolevei ikke kunne høre hva den andre sier, ikke høre biler, syklist, sparkesykler eller lignende. For å illustrere hvor skadelig denne støyen er, ble det uttalt på møte at det «mest sannsynlig» ikke ville føre til hørselskader.

Figur 9-1. Støysonekart for prognosesituasjon (10-års prognose – 2033) med ny landingsplass.
M 1:20 000.

2.1 Nabo område

Som man kan se ut ifra tabellen, utgjør dette nesten hele området som sokner til Slemdal Skole. På Slemdal Skole går det nærmere 700 barn i barneskolealder. Foreliggende planer er da altså at det skal fly tung helikoptertrafikk over hjemmene til barna, over skoleveien deres, og over friområdene hvor de kan leke. Søker forholder seg overhodet ikke til dette. Det er ikke engang nevnt i deres søknad og heller ikke inntatt i ROS analysen. De skriver ganske enkelt at dispensasjon må gis på grunn av «*sykehusets viktige oppgave med å redde liv og helse.*» Dette faller på sin egen urimelighet. Hadde man oppriktig hadde ment at liv og helse var viktig, hadde man selvsagt ikke utsatt over 1000 småbarn for en oppvekst i støy som er over anbefalte verdier, dokumentert helseskadelig av fagfolk, og ikke forenelig med menneskerettighetene Norge anerkjenner.

Videre skal helikoptrene fly rett over Ris Kirke og gravplass som er et viktig sted for menneskene som bor i nabolaget. Det er ikke verdig å avholde begravelser i støyen fra et AW 101 SAR Queen helikopter som flyr like over. Det ødelegger seremonier som er viktig i et menneskeliv, eksempelvis bryllup, dåp, konfirmasjon, jule- og påske feiring og begravelser.

I umiddelbar nærhet ligger også Heming Idrettsanlegg (Heming). Dette er et viktig område for hele nærmiljøet. Ikke minst for oppveksten til barna ettersom Heming er et idrettsanlegg med utallige aktiviteter. Det er et stort engasjement rundt idrettsklubben, og svært mange både voksne og barn bruker mye tid i område. Området vil i aller høyeste grad bli belastet av helikoptertrafikken med plasseringen av helikopterplattformen slik den er nå med tilhørende flytrassé.

2.2 Gaustaskogen

Begynnelsen av Gaustaskogen er i dag en smal grønn lunge som avgrenser sykehusområdet fra boligstrøket i nærområdet. Den starter nordmarka helt nede ved ring 3, og brer seg videre oppover mot marka. Gaustaskogen er et populært turområde som brukes aktivt og er oppholdssted for dyr. Det finnes flere sjeldne arter i Sognsvannsbekken som går igjennom Gaustaskogen.

Det ble opplyst på nabomøte fra vedkommende som hadde gjort ROS analysen, at rotasjonsvind fra helikoptrene vil gjøre at det ikke vil bli mulig for små barn og oppholde seg i Gaustaskogen i det helikopter skal lande. Rotasjonsvinden ble beskrevet som egnet til å blåse et barn over ende, virvle opp gjenstander i skogen som eksempelvis stein, stammer, treverk, gjenstander og små dyr. Det kom en innrømmelse om at Gaustaskogen mest sannsynlig vil måtte stenge ned. Dette ble først forsøkt underkommunisert. Ansvarlig for ROS analysen ble gjentatte ganger spurt klart og tydelig fra personer i salen om omfanget av støy og rotasjonsvind i skogen, og til slutt svarte han at han anså det for usannsynlig at det ville være mulig å oppholde seg i Gaustaskogen med den planlagte helikopterplassen og helikoptertrafikken. Han uttalte at små barn ikke ville kunne ferdes trygt i skogen, og at det var uforenlig med helikopterlandingsplassen og samtidig kunne opprettholde Gaustaskogen slik den er.

Gaustaskogen vil med andre ord i praksis måtte stenge ned. Selv om Søker sikkert opplyser noe annet skriftlig til PBE, var det dette som ble sagt på nabomøte og som er reelt. Det kan samtlige på møte bevitne. Hvis man ser på oversikts kartet er dette heller ikke vanskelig å tenke seg.

Helikopterlandingsplassen ligger helt inntil Gaustaskogområdet der AW 101 SAR Queen skal fly inn og lande.

2.3 Påvirkning på spedbarn, barn, ungdom og voksne i område

Som det fremgår av illustrasjonen over, vil helikoptertrafikken også foregå nær Slemdal Skole som er en skole for de aller minste barna, fra 1.-7. klasse. Helikoptrene vil etter tegningene fly like forbi skolen.

Det er ikke tvilsomt at barna vil bli negativt påvirket av støyen. Som det fremgår av SINTEF rapporten er støyen godt innenfor slik støy som vekker en sovende person. Babyer våkner og glass rister. Det står også om helsevirkninger av støy. På lang sikt – i de 10 årene helikopterplassen skal stå der – vi helseplagene antas å bli betydelige. Det er snakk om kontinuerlig helikoptertrafikk dag og natt. Det kan ikke utelukkes at dette vil gi varige traumer for de minste barna, jf. uttalelser fra fagpersonell i flere avisartikler. Søker har innrømmet i svar til tidligere avslag på søknad (se video som ligger på Plan- og bygningsetatens hjemmesider på sak) at Søker tidligere har oppgitt uriktig informasjon om antall landinger og hyppigheten av helikoptertrafikken. Helikoptertrafikken ble av fagpersoner bekreftet å være av mye større volum. Det er derfor snakk om å vokse opp med kontinuerlig helikopterstøy dag og natt i hele oppveksten for barna i området som blir belastet.

Søker bruker til stadighet begrepet «tidsbegrenset» om helikopterlandingsplassen i et forsøk på å få det til å virke som helikopterplassen kun skal stå i kort tid. Selv om Søker innrømmet feilinformeringen forrige gang de bevisst ga villedende informasjon, forsøker de også nå å villede. 10 år er ikke kort tid. Det er svært lang tid for alle mennesker. De feilinformerer for å få dispensasjonene de trenger for å kunne igangsette sin egen byggeprosess. Det er sannsynlig at sluttfristen for byggeprosjektet blir forsinket, og reelt sett er det antakelig snakk om over 10 år. 10 år for en liten jente på 5 år, utgjør hele barndommen hennes. Det er altså snakk om oppveksten til barna som bor i området. I den forstand vil Tiltaket oppfattes - for de som lever sine liv der - som tilnærmet permanent. Det er snakk om helikopterstøy i hjemmene til barna hvor de skal føle seg trygge, kunne konsentrere seg om lekser og gå til skolen langs veien, uten å oppleve skremmende høy støy fra helikopter. De fortjener ro i hjemmene sine og ellers en så harmonisk og fredfull barndom som mulig.

Risiko- og sårbarhetsanalysen som ligger ved i dokumentasjonen fra Søker gjelder ikke for naboområdet og Gaustaskogen. Den oppfyller følgelig ikke pbl. krav til konsekvensutredning. Den konsentrerer seg om hvordan plassering av helikopterplassen og flyvningstrasséen vil påvirke selve sykehusområdet. Det er sykehuset selv som skal benytte seg av helikoptrene. Familiene som bor i naboområdet, har i utgangspunktet ingenting med denne virksomheten å gjøre. Det er likevel de som blir hardest rammet, ettersom de er fastboende. Det ble på nabomøte bekreftet at det ikke er utført en ROS analyse for nabolaget, kun for Søker. Søker har hevdet at det er «*sløsing med det offentliges ressurser*» og utrede dette. I en milliardutbygging av et sykehus, må det selvsagt settes av ressurser til å utrede slik at nærmiljøet blir ivaretatt på en skikkelig måte. Familiene har bodd her i lang tid, har ikke ønske om sykehusutbyggingen og har heller ikke tenkt å flytte. De har valgt området fordi det er et stille og trygt område å bo i, og – til nå – et trygt sted for barn og vokse opp.

Familiene som bor i område har heller ingen mulighet til å planlegge eller beskytte seg mot planene. De er fastboende og de fleste har barn som er etablert i miljøet og går på barne- eller ungdomsskole i nærområdet. Sykehuset derimot, har alle forutsetninger for å planlegge sin egen drift med minst mulig belastning på de rundt, ettersom prosjektet ikke er igangsatt enda. Det foreligger alternative plasseringer til helikopterplassen som vil medføre betydelig mindre belastning på området rundt, blant annet 2A/2B alternativet. Dette alternativet er altfor dårlig utredet. Denne plasseringen har betydelig mindre nedside enn nåværende plassering har. Det fremgår at mindre enn 5% av pasientene som kommer i helikopter vil bli negativt påvirket av plassering av helikopterplassen i 2A/2B alternativet. Det fremstår åpenbart at naboområdet ikke kan pålegges en så stor belastning som tiltaket nå medfører, for en så liten vinning for et svært lite omfang av pasienter. Sykehuset har også fremdeles muligheten til å omdisponere beliggenhet for avdelinger og helikopterplass. Det viser bare at sykehuset er for dårlig prosjektert og utredet. Ut ifra bygningsmassen som skal bygges, må det eventuelt projekteres annerledes fra Søker sin side dersom Søker ønsker å ha helikopterplassen inntil visse funksjoner. Hele området Gaustaskogen, Ris og Slemdal kan ikke pålegges å bære belastningen for at dette ikke er gjort. Ulempene med å gi dispensasjon er åpenbart større enn fordelene og dispensasjon kan ikke gis.

3 BRUDD PÅ MENNESKERETTIGHETENE OG NATURMANGFOLDLOVEN

Anleggelse av helikopterlandingsplassen med tilhørende flyvningstrasé slik den fremsettes strider mot menneskerettighetene EMK art. 8 om retten til et støyfritt miljø. Videre strider Tiltaket mot vilkår i Naturmangfoldloven og Norges internasjonale miljøforpliktelser.

3.1 Støyen er egnet til krenkelse av EMK art. 8

EMD har i flere avgjørelser definert EMK art. 8 til å omfatte støy fra flytrafikk, herunder helikopter. For at det skal foreligge brudd på EMK art. 8 er vilkåret at støynivået må være utenfor anbefalte verdier og

påvirke klager direkte. Avgjørelser fra EMD viser at det er et moment dersom støyen vedvarer over lengre tid og foregår på nattetid. Dette er et moment som skal veie tungt i vurderingen av om det foreligger en krenkelse av menneskeretten. Det er ansett å påvirke helsen svært negativt å bli vekt eller holdt våken av uønsket støy. Støyen i dette tilfelle er støy som faller utenfor anbefalte verdier og er følgelig av negativ karakter. Det er på det rene at helikopterstøyen fra AW 101 SAR Queen er egnet til å vekke sovende personer. Ut ifra tallene som er gitt, vil AW 101 SAR Queen passere deler av naboområdet det er snakk om på 66 meters høyde over bakkenivå. Den normale minimumsgrensen for dette er 1000 fot tilsvarende 304 meter. Søker presenterer gjennomgående «best case» scenario, som stadig blir avkledd av fagpersonell å være urealistisk og ikke reelle tall. Det er lite tvil om at trafikken vil vekke babyer, småbarn, ungdom og voksne som bor i husene. Videre vil den tunge helikoptertrafikken dominere på barnas skolevei, ute i hager og på lekeplasser, på Heming, Slemdal Skole og Vinderen Skole. Gaustaskogen vil påvirkes i den grad at den nærmest vil måtte opphøre som bruksområdet.

3.2 Praksis fra EMD

Det vises i den anledning til case law, *Moreno Gomez v Spain*, hvor støyen var å anse som brudd på art. 8 i det minimumsterskelen for støy var oversteget. Saken har mange likhetstrekk med vår sak. Støynivået var i avgjørelsen var lavere og mindre vedvarende enn den vil være i dette tilfelle.

Det følger av EMK art. 8 (2) at inngrep fra staten må være rettmessig for at det ikke skal foreligge krenkelse. I saker hvor myndigheters beslutninger påvirker miljøet i en slik grad at det utgjør et inngrep i retten til respekt for privat- og famieliv eller hjem, må visse vilkår være oppfylt. Det følger av EMK art. 8 (2) at beslutninger må være «in accordance with law», «necessary» og ha et «legitimate aim» ved inngrepet. Dersom vilkårene ikke er oppfylt foreligger krenkelse av art. 8. Vilrårene er kumulative, noe som betyr at inngrepet vil være ulovlig dersom staten ikke har oppfylt ett av vilkårene. I forarbeidene til bestemmelsen står det at inngrep ikke er å anse som «nødvendig» dersom det finnes alternativer. Det er videre ikke i «*overensstemmelse med lov*» dersom tiltaket ikke samsvarer med reguleringsplaner eller annen lov og forskrift.

Det er på det rene at Tiltaket vil utgjøre en krenkelse av Norges internasjonale forpliktelse i forhold til Naturmangfoldloven og EMK art. 8.

3.3 Naturmangfoldloven og Gaustaskogen

Gaustaskogen er et skogområde som benyttes til rekreasjon i høy grad. Det er også «inngang» til marka. Det er registrert verdifulle naturtyper i tilknytning til Sognsvannsbekken som renner gjennom naturvernområdet i umiddelbar nærhet til forslaget til helikopterplattform, blant annet finnes det elvemuslig og edelkreps. Vegetasjonen rundt elvedraget har i seg selv også en verdi som viltkorridor og «port» til Nordmarka og er regulert til «spesialområde naturverområde» i reguleringsplan S-3410. Som nevnt, har Søker tidligere villedet PBE i forhold til belastningen helikopterplattformen og tilhørende flytrasé vil ha på området. Det fremkom på nabomøte at dette bevisst er underkommunisert, og at det ikke er forenelig med Tiltaket og oppholde seg i Gaustaskogen. Rotasjonsvinden ble beskrevet som egnet til å blåse et barn over ende, virvle opp gjenstander i skogen som eksempelvis stein, stammer, treverk, gjenstander og små dyr. Det kom en innrømmelse at i praksis vil Gaustaskogen mest sannsynlig vil måtte stenge ned. Søker kom med et forslag på nabomøte om å sette opp en lampe som skulle lyse når helikoptrene skulle lande, og at man når man lampen lyste ikke kunne oppholde seg i skogen. Useriøsiteten i forslaget er for stor til at det brukes tid på å kommentere nærmere her, det nevnes kun kort at dyr og barn selvsagt ikke vil kunne forholde seg til en slik «lampe».

Det tok mange år å fremforhandle en avtale om miljø og klima mellom landene som skal hindre og stanse tapet av naturmangfold. Naturavtalen gjelder minimum frem til 2030. Å godkjenne Tiltaket ved å gi dispensasjon vil utgjøre et klart brudd på Naturmangfoldloven.

4 NÆRMERE OM FLYSTØY

Informasjonen nedenfor er en kortfattet sammenstilling av informasjon hentet fra en redegjørelse fra SINTEF gjort for utbyggingen av det nye sykehuset. Informasjonen er underkommunisert i den grad at den er nesten bortgjemt i saksdokumentene. Vi har likevel lyktes i å få tak i dokumentasjonen og gjengir et kort sammendrag her:

4.1 Flystøyens egenskaper og virkninger:

Flystøy har en del spesielle egenskaper som gjør den forskjellig fra andre typer trafikkstøy. Varigheten av en enkelt støyhendelse er forholdsvis lang, nivåvariasjonene fra gang til gang er gjerne store og støynivåene kan være kraftige. Det kan også være lange perioder med opphold mellom støyhendelsene. Flystøyens frekvensinnhold er slik at de største bidrag ligger i ørets mest følsomme område og det er lett å skille denne lyden ut fra annen bakgrunnsstøy; så lett at man ofte hører flystøy selv om selve støynivået ikke beveger seg over nivået på bakgrunnsstøyen. Flystøy har også et betydelig innslag av lavfrekvente komponenter som gjør at den lett trenger inn i bygninger. De to viktigste typer ulemper forbundet med flystøy er forstyrrelse av søvn eller hvile og generell irritasjon eller plage. Det er viktig å merke seg at fare for hørselsskader med få unntak begrenser seg til de personer som jobber nær flyene på bakken.

4.2 Søvnforstyrrelse som følge av flystøy:

Det har vært bred internasjonal enighet om at vekking som følge av flystøy kan medføre en risiko for helsevirkninger på lang sikt, se litteraturlisten ref. [1, 2]. Risiko for vekking er avhengig av hvor høyt støynivå en utsettes for (maksimumsnivå) og hvor mange støyhendelser en utsettes for i løpet av natten. Det er normalt store individuelle variasjoner på når folk reagerer på støyen. Derfor brukes oftest en gitt sannsynlighet for at en andel av befolkningen vekkes for å illustrere hvilke støynivå og antall hendelser som kan medføre vekking (illustrert i Figur 2-1. Figur 2-1.) 10 % sannsynlighet for vekking resp. søvnstadiumsendring. Sammenheng mellom maksimum innendørs støynivå og antall hendelser [1]. Figuren viser at man tåler høyere støynivå uten å vekkes dersom støynivået opptrer sjelden.

4.3 Generell plage av flystøy:

Generell støyplage kan betraktes som en sammenfatning av de ulemper som en opplever at flystøyen medfører i den perioden man er våken. De mest vanlige beskrivelser er knyttet til stress og irritasjon, samt forstyrrelser ved samtale og lytting til TV/radio og musikk. Den vanligste parameteren som man rapporterer er hvor stor andel av befolkningen som sier seg svært plaget (highly annoyed) som funksjon av ekvivalent støynivå. Både Lden og Ldn er slike nivåstørrelser hvor det i tillegg gjøres en vekting av når på døgnet støyhendelsen forekommer. Den følgende figuren viser andel sterkt plaget som funksjon av Lden slik den er sammenfattet i [2].

5 ALTERNATIVER TIL BELIGGENHET FOR HELIKOPTERPLASS OG TILHØRENDE FLYTRASÉ

Det er flere alternativer til helikopterplass og flytrasé. Alternativene påpekes kort, ettersom Søker og PBE allerede er kjent med alternativene.

5.1 Faglige vurderinger

I fagrapport fra SWECO er det skissert flere alternativer for plassering av helikopterlandingsplass med tilhørende flytraséer som gir betydelig mindre belastning på Gaustaskogen og familieområdet. Alternativet som nå fremsettes, beskrives som et dårlig alternativ i forhold til belastning. I rapporten står det blant annet om Tiltaket:

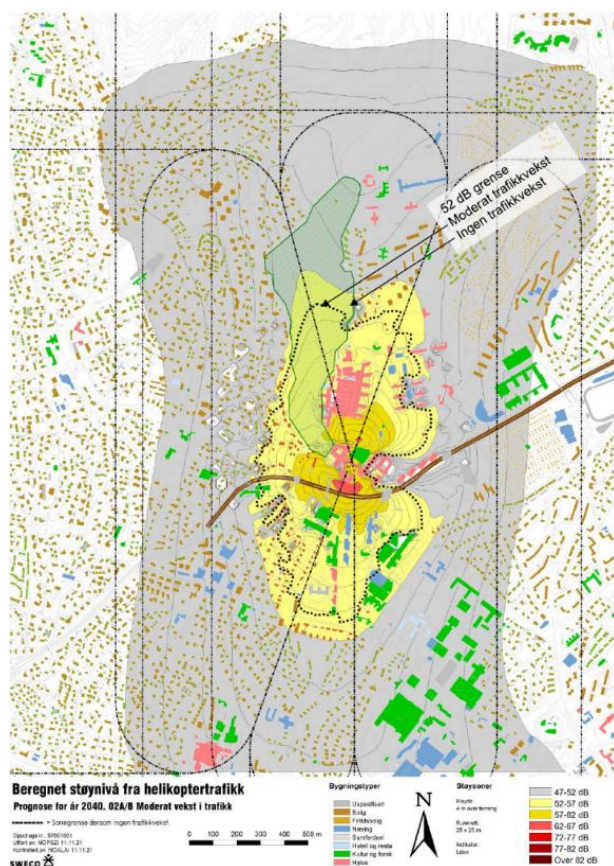
«Helikoptertrafikken på Nye Rikshospitalet gir støy over anbefalt grenseverdi for gjennomsnittlig lydnivå (Lden) for Gaustaskogen og boligområde nær landingsplassene.»

Flyvningstraséer orientert nord- og sørover istedenfor rett over hustakene til husene som ligger i Rugdeveien, Trosterudveien, Ris Kirke og området Ris/Slemdal vil være mindre belastende:

«Med inn- og utflyvningsflater orientert nord- og sørover vil støysonene dekke arealer med lavere boligtetthet enn ellers i område.»

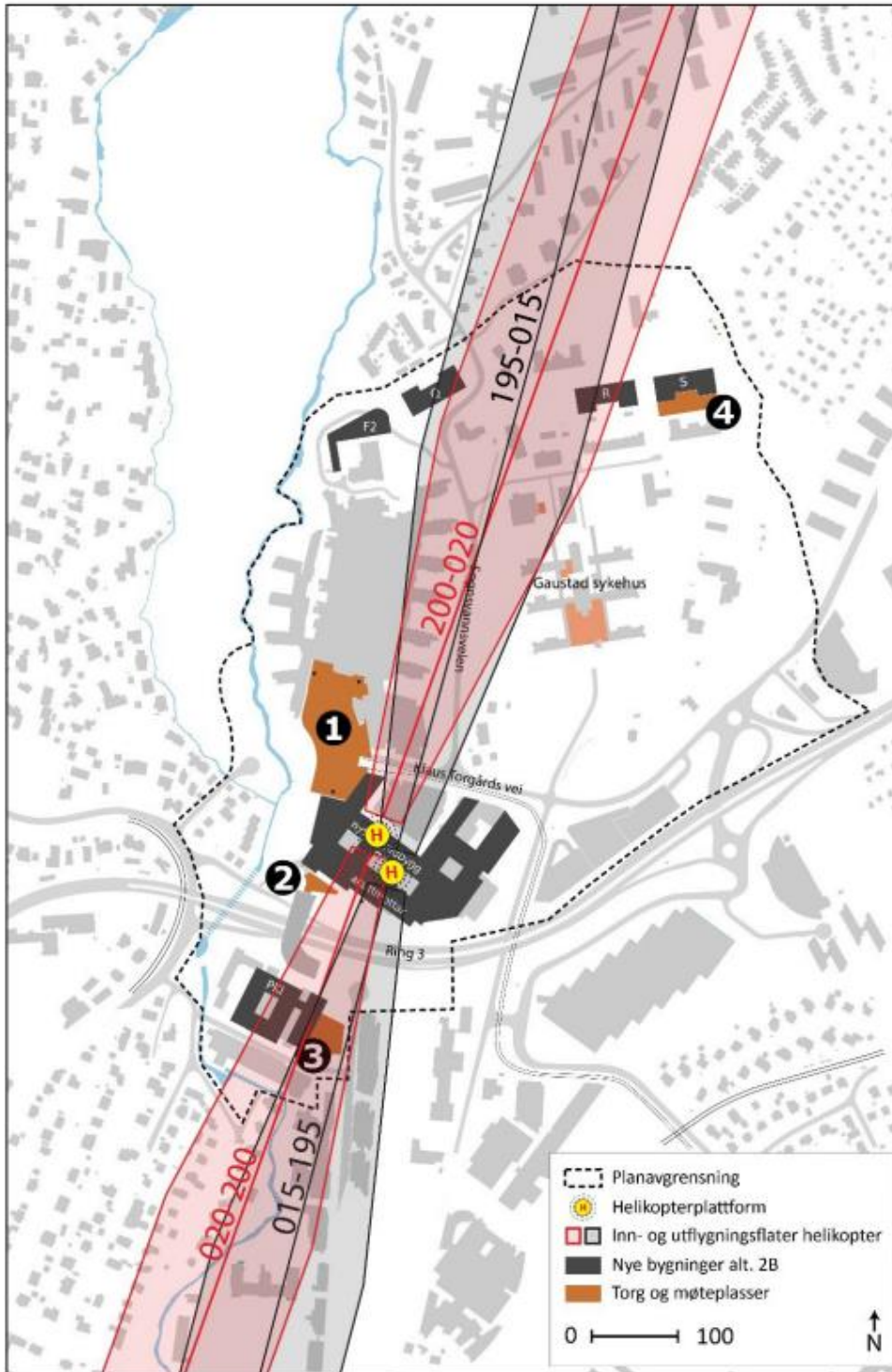
Alternative landingsplasser med flytrasé som beskrevet over, vil medføre mindre belastning for Gaustaskogen og boligområde, herunder Slemdal Skole, Ris Skole, Ris kirke og Heming. 2A/2B er alternativet som medfører minst belastning for barnefamilie i området rundt det nye sykehuset. Det fremstår som åpenbart at det er dette alternativet som må benyttes for helikopterplattform og flyvningstrassé som skal vedvare i over 10 år.

I alternativ 2A/2B plasseres helikopterlandingsplass i nærhet til Ring 3. Biltrafikk vil ikke sjeneres på samme måte som fastboende familier, da trafikk er flyktig med opphold kun i kort tid i øyeblikket man kjører forbi. Mange av boligene på illustrasjonen nedenfor som ligger i gul sone i alternativ 2A/2B, er hus som allerede er ekspropriet av staten og skal rives. Begrunnelsen for ekspropriasjonen var at området for familieboligene skulle benyttes til anleggsplass. Det er derfor færre hus som påvirkes enn det illustrasjonen viser. Mange småbarnsfamilier har allerede måttet flytte fra sine hjem, og vil følgelig heller ikke lenger falle innenfor sonen for støy.

Figur 14 Beregnet støynivå for alternativ 2A/2B. Gule og røde soner i henhold til inndeling i T-1442. Situasjon med moderat trafikkvekst er vist. Stiplet linje viser indikatorer sonegrensene dersom det antas nullvekst i trafikken.

Figur 13: Inn- og utflyvningstraséer og definerte torg og møteplasser i området. Planalternativ 2B.

Med alternativet som kalles 2A/2B alternativet, unngår man at nabolaget og Gaustaskogen må bære belastningen i like stor grad. Flytaseen som vist på bilde ovenfor, vil gjøre helikoptertrafikken en betydelig mindre belastning for naboene og skogsområde enn forslaget som nå foreligger fra Søker. Både Helikoptertrafikk på nattetid og dagtid vil være mindre synlig og merkbart. Helikoptrene vil fly over områder som hovedsakelig ikke omfatter skog eller fastboende barnefamilier.

Området rundt Rikshospitalet er et utpreget område for familier med små barn med tilhørende skogområder; Gaustaskogen og marka. Sann sett kunne det nesten ikke vært en dårligere beliggenhet for tung helikoptertrafikk eller et storsykehus forøvrig. Det er barnefamilier i nærmest alle husene som vil bli belastet av Tiltaket. En tiårsperiode utgjør hele barnas oppvekst. At småbarn våkner redde om natten av helikopter som flyr over hustaket hører ikke hjemme noe sted. Det er mye mer som kan – og bør – sies om dette. Denne klagen skal for øvrig kun konsentrere seg om forhold som ikke gjør det mulig å gi dispensasjon og andre nødvendige tillatelser til Tiltaket etter lov og forskrift.

6 SØKERS MANGLENDE UTREDNING OG BEGRUNNELSE

Søker har ikke oppfylt vilkårene som skal til for å få dispensasjonene det søkes om. Søker har ikke argumenter for å få dispensasjon og faller stadig tilbake på en argumentasjon om at «sykehus har en viktig samfunnsoppgave om å redde liv og helse». Dette argumentet kan åpenbart ikke brukes for å innvilge en dispensasjon. Oppføring av sykehus må likevel forholde seg til lover og regler. Det kan ikke være slik at alle lover og regler skal settes til side og alle dispensasjoner skal innfris, fordi det er snakk om et sykehus. Det finnes mange viktige samfunnsfunksjoner som i så tilfelle ville bli nærmest fritatt for reguleringsplaner og annen lov og forskrift; brannstasjon, politistasjon, forsvar og eldreomsorg. Hvor skal grensen gå for hva som er viktig? Hva er ikke viktig? Skal da ingen dispensasjoner gis til det som ikke er å anse som «viktig»? Dette er selvfølgelig ikke slik regelverket er eller skal forstås. Søkers argument er et irrelevant argument som appellerer til følelser. Det oppfyller ikke på noen måte vilkårene som må være oppfylt før dispensasjon kan gis. Det skal i tillegg bemerkes at argumentet oppfattes som provoserende og fullstendig kynisk og kunnskapsløst, når man vet hvor mye skade det vil medføre for helsen til over 1000 småbarn, som bor i område og innvilge dispensasjonene. Plagene fra støyen barna vil få, taler alene for at ingen dispensasjoner bør gis. Sjeldne arter i Gaustaskogen vil bli utryddet. Skogen som brukes med stor glede for mennesker og dyr vil bli ubrukbar. Det finnes alternativ plassering for helikopterplass og flyvningstrasé som medfører betydelig mindre belastning med svært liten nedside.

6.1 Manglende ROS analyse av småbarnsområde og Gaustadskogen

Det ble opplyst på nabomøte avholdt på Rikshospitalet 7. juni 2023, at ROS-analysen kun gjelder for sykehusområdet, ikke for småbarnsområde Ris og Slemdal. Dette ble opplyst av ansvarlig for analysen, og som deltok på møte og svarte på spørsmål. Det er følgelig på det rene at det ikke er gjennomført en Risiko- og sårbarhetsanalyse for Gaustadskogen og familieområdet Ris og Slemdal. Sykehuset vil bli bygget for å kunne tåle belastningen ROS analysen redegjør for, herunder med vinduer, støydempende tiltak i vegger og annen beskyttelse mot helikopterstøy og vindrotasjon. Husene på Slemdal og Ris har selvsagt ikke denne muligheten, heller ikke uteområder som Gaustaskogen. Han (som utførte ROS-analysen), opplyste at rotasjon fra helikoptrene vil gjøre at det ikke er mulig for barn og oppholde seg i Gaustaskogen. Det ble uttalt at det var uforenelig helikoptertrafikken og helikopterlandingsplassen og samtidig kunne opprettholde Gaustaskogen slik den er. Gaustaskogen er definert som stilleområde i kommuneplanen. Vilklårene for å dispensere fra dette er ikke oppfylt. Selv om Søker sikkert opplyser noe annet skriftlig til PBE var det dette som ble sagt på nabomøte og som er reelt. Dette kan samtlige på møte bevitne.

6.2 Feil måling av helikopterstøy

På nabomøte (7. juni 2023) ble det innrømmet fra Søker sin side at målingene av støy var utført på en uheldig måte og gav et feil inntrykk av hvordan lyden vil oppleves. Dette ble først erkjent etter press og svært mange spørsmål fra salen. Det vises til bilde som markerer støysoner, inntatt i denne klagen innledningsvis fra Søkens dokumentasjon. På bilde markeres støysoner, det er markert at Ris og Slemdal-området vil være gul sone og at det kun ved helikopterplassen på Rikshospitalet er rød sone. Det er ikke slik lyden vil oppleves. I det et helikopter passerer, vil området Ris og Slemdal også være tilsvarende lyd i rød sone. Eksempelvis ble lyden beskrevet som at to barn som går til skolen, ikke vil kunne høre hva den andre sier i tidsperioden helikopteret flyr over dem. De vil heller ikke kunne høre passerende biler på veiene. Når helikopteret har passert, vil det naturlig nok bli stille igjen. Det er derfor feil og svært misvisende slik lydmålingene er utført. Det er følgelig ikke tilstrekkelig konsekvensutredet slik pbl. Krever.

Støynivået vil utgjøre en kontinuerlig fare og helsefare. Boligområdet er som nevnt flere ganger, er et utpreget småbarnsområde, men svært mange barn. Slemdal Skole er en av de største barneskolene i landet med 700 barn i barneskolealder (1.-7. klasse). Det ligger også svært mange barnehager med uteområder i området, blant annet **Helenes Barnehage** i Gulleråsveien, **Rishaven barnehage** i Risbakken 1, **Trostestredet barnehage** i Jegerveien 4, **Heimvang Barnehage** i Slemdalsveien 93B, **Hompetitten Kanvas-Barnehage** i Gaustadvieen 21 C, **Eplehagen Kanvas-Barnehage** i Gaustadveien 21 B, **Norlandia Gaustadskogen Barnehage** i Gaustadveien 6G, **Tennisveien Familiebarnehage** i Tennisveien 19 C, **Barnebo Barnehage** i Gaustadalléen 28, **Gaustadnippen Barnehage** i Stenersens allé 5.

7 JURIDISK OPPSUMMERING

Søker argumenterer med at «*Fordelene med å innvilge dispensasjonen er at tiltakshaver ikke må gjennom en tidskrevende, og slik vi ser det unødvendig reguleringsplanprosess*». Det er svært alvorlig det som er i ferd med å skje med vårt nabolag. Det er i strid med Norges internasjonale miljøforpliktelser. Vi anser ikke at utredning eller planlegging er unødvendig, og hensynet til at Søker skal slippe å bruke tid er ikke tilstrekkelig.

Det juridiske vilklårene for å innvilge dispensasjon etter pbl. er ikke oppfylt, og dispensasjon kan følgelig ikke gis. Det nedlegges påstand om at Søkens søknad om dispensasjon avslås og at denne klagen eller merknader til nabovarsel tas til følge.

På bakgrunn av det ovenfornevnte oppsummeres følgende:

7.1 Vilkårene for dispensasjon etter pbl § 19-2 (2) og (3) er ikke oppfylt

Tiltaket oppfyller ikke vilkårene for dispensasjon jmf. Plan- og bygningsloven (pbl.) § 19-2, andre og tredje ledd. Ved dispensasjon skal «fordelene være klart større enn ulempene». Ved dispensasjon skal det særlig legges vekt på «dispensasjonens konsekvens for helse, miljø, jordvern, sikkerhet og tilgjengelighet».

Det foreligger brudd på saksbehandlingsreglene i pbl. Fra Søker sin side, og kravene til dispensasjon etter pbl. § 19-1 er ikke oppfylt. Det er alvorlige brudd på saksbehandlingsregler, eksempelvis manglende nabovarsling, uriktige opplysninger, villedende informasjon og tilbakehold av informasjon.

7.2 Manglende konsekvensutredning jmf. Pbl. §§ 14-1, 14-2 og 14-3

Det er ikke utført konsekvensutredninger i henhold til pbl. Kapittel 14, herunder §§ 14-1, 14-2 og 14-3. Reglene i kapitlet gjelder tiltak som får «vesentlige virkninger for miljø og samfunn og for nærmere bestemte verneplaner etter naturmangfoldloven». Formålet med bestemmelsene er å sikre at hensynet til miljø og samfunn blir tatt i betraktning under forberedelsen av tiltaket eller planen, og om tiltaket kan gjennomføres. Tiltaket er klart i strid med pbl. § 14-1 og Naturmangfoldloven i forhold til Gaustaskogen.

Det er svært mangelfull utredning av støy. Det kom frem på nabomøte at støyanalysen som er utført gir et uriktig bilde av støyen og rotasjonsvind fra helikoptrene.

Helikoptrene AW 101 SAR Queen vil ut i fra planene som foreligger, fly over et boligområdet i 66 meters høyde over bakkenivå. Minimumsgrensen er 100 fot = 304 meter. Helikoptrene vil følgelig fly i 1/5 av normal minimumshøyde uten at det er gjennomført konsekvensutredning eller utført testeflyvninger.

7.3 Manglender ROS analyse jmf. pbl. § 4-3

Det er ikke utført tilfredsstillende Risiko- og sårbarhetsanalyse (ROS). ROS analyse er kun utført for sykehusområdet, ikke for naboområdet og Gaustaskogen med verneverdige arter. Viser til gjennomgang ovenfor.

7.4 Manglende planbeskrivelse og konsekvensutredning jmf. Pbl. § 4-2

Det mangler planbeskrivelse for Tiltaket og særskilte vurderinger og beskrivelse – konsekvensutredning – av planenes virkninger for miljø og samfunn, jmf. Pbl. § 4-2.

7.5 Manglende oppfyllelse av kravene i pbl. § 29-4

Tiltaket er oppfyller ikke kravene til dispensasjon, jmf. pbl. § 29-4 om byggverkets plassering høyde og avstand.

7.6 Tiltaket er i strid med pbl. § 29-10

Tiltaket er i strid med pbl. 29 – 10 og departementets forskrift om ivaretagelse av miljø, herunder naturmangfold, ved plassering og utforming av tiltak.

7.7 Arealformål grønnstruktur jf. § 7.2.1.

Det følger av reguleringsplanen at:

«I sone langs Sognsvannsbekken skal det vises særlig hensyn til områdets naturverdier ved utbygging, etablering av drift av sykehusområdet. Det tillates ikke hogging av trær eller fjerning av vegetasjon innenfor naturområdet».

Søker skriver deretter: «Hensynet bak bestemmelsen er ikke å verne hvert enkelt tre men å bevare grønnstrukturen langs Sognsvannsbekken». Selv om søker ønsker at det er slik paragrafen skal forstås, fremgår det helt klart av ordlyden i bestemmelsen at «Det tillates ikke hogging av trær eller fjerning av vegetasjon». Ordlyden i bestemmelsen – som er det første som skal tolkes for å forstå regelens mening – sier helt klart at det ikke skal hogges trær. Hensikten er absolutt å bevare hvert eneste tre i Gaustaskogen. Dette gir også mening da man ser på området, Gaustaskogen vil forsvinne dersom man tar seg til rette og hogger ned trær. Bestemmelsen åpner ikke for tolking, ordlyden er helt klar på hva som menes. Det er helt åpenbart at det ikke kan gis dispensasjon fra dette.

Til sammenligning for øvrig, foreligger et totalforbud i nabolaget mot å hogge ned ett tre.

Plan- og bygningssetaten har vist til at det er behov for en overordnet landskapsplan. Søker betegner dette som kunstig. Det er selvfølgelig hensiktsmessig slik PBE etterspør, for å sikre en overordnet helhetlig plan for utbyggingsområdet. Søker argumenterer videre med at det er «unødig bruk av offentlige midler». I oppføringen av et sykehus til mange titalls milliarder, er det ikke sløsing og ha nødvendige planer og utredninger på plass før man igangsetter.

7.8 Tiltakets manglende oppfyllelse av Reguleringsplan

Det er oppgitt i nabovarsel fra Søker at statlig reguleringsplan ikke kan påklages. Dette er nok engang uriktige opplysninger fra søker. Statlig reguleringsplan kan påklages, og klage på reguleringsplan er sendt til Kongen i Statsråd og Det kongelige Helse- og omsorgsdepartement den 27. mars 2023. Klagen er under behandling. Opplysningene i nabovarsel fra Søker er feil.

Det er også tatt ut søksmål mot Staten vedrørende Reguleringsplan av 28. februar 2023 for Gaustad sykehusområdet og tillatelser til rivning eller bygging i medhold av reguleringsplan. Stevning er sendt til Oslo Tingrett 30. mars 2023. Det er følgelig en pågående rettstvist vedrørende den statlige reguleringsplanen det søkes dispensasjon fra.

Reguleringsplan S-5162 ikke er fulgt. I Reguleringsplanen § 2.2.5 heter det blant annet at:

«Som del av søknad om rammetillatelse skal det foreligge en risikovurdering av anleggsarbeidets påvirkning på egen virksomhet og annen nærliggende virksomhet og naboer, samt en plan som viser hvordan tiltakshaver ivaretar virksomhetene og naboene.»

Videre følger det av KPA § 3-2:

«Tiltak etter plan- og bygningsloven som medfører vesentlig økt miljøbelastning for omgivelsene i form av trafikk, støy og forurensing, eller andre vesentlig negative virkninger for nærmiljøet...krever reguleringsplan»:

Det fremstår som klart at helikopterflyvning over hustak og skolevei med 14 tons AWA 101 SAR Queen medfører «vesentlig økt miljøbelastning for omgivelsene i form av støy».

7.9 Brudd på saksbehandlingsregler - manglende nabovarsling

Det stilles krav til riktig nabovarsling i pbl. § 19-1. Kravene er ikke oppfylt, og vilkår for å få dispensasjon er ikke til stede.

Søker oppgir å ha sendt ut nabovarsel til langt flere enn de faktisk har. De opplyste på møte at de har sendt over 600 nabovarsler. Deretter viste de adresser som beviselig ikke har mottatt nabovarsel. Da Søker ble konfrontert med at de ikke fulgte flere saksbehandlingsregler, trakk de på skuldrene og uttalte at manglende nabovarsling «bare var brudd på en saksbehandlingsregler og ikke av betydning».

Det ble på nabomøte krevd å se dokumentasjon for utsendte varsler, ettersom vi vet at dette ikke stemmer. Søker tok deretter frem en liste med adresser. Flere av personene på adressene Søker viste, har ikke mottatt nabovarsel. Søker har bevisst unnlatt å informere nabolaget for å unngå klager. De få naboene som har mottatt varsel har fått dette i Altinn. Det bør derfor være en enkel sak for Søker å fremlegge for Plan- og bygningsetaten at over 600 varsler er sendt i Altinn. Det har formodningen mot seg at noen skulle fått varsel på Altinn og andre per post. I sistnevnte tilfelle skulle Søker uansett sørger for å ha kvittering på sendt varsel ved signatur, etter reglene for nabovarsling i pbl.

7.9.1 Juks og falsk informasjon – vurdering av politianmeldelse av Søker

På grunn av at Søker stadig blir tatt i juks, har ikke naboene tillitt til at Søker vil sende alle merknader fra naboer med byggesøknaden til PBE. Det har vært svært mye mobilisering i området, og naboene har delt informasjonen med hverandre og via grupper. Flere av naboene som skulle fått nabovarsel etter pbl – slik Søker hevder – men som ikke har fått, har derfor valgt å sende sine merknader rekommandert til PBE.

Vi ser svært alvorlig på at det gjentatte ganger blir oppgitt gale opplysninger fra Søker, uten at det får en konsekvens for Søker. Feilaktige opplysninger Søker oppgir, blir deretter lagt til grunn av PBE og utgjør grunnlaget for avgjørelser. Vi vurderer å politianmelde av forholdet. Det er alvorlig å oppgi gale opplysninger til offentlig tjenestemann og forvaltningen med den hensikt å ulovlig tilegne seg tillatelser fra offentlig forvaltning.

Søker har tidligere jukset med tallene for antall landinger av helikoptrene og på bakgrunn av dette, trakk PBE tilbake tillatelsen Søker hadde. Søker fortsetter med det samme, de feilinformerer, gir svært mangelfull informasjon og presenterer kun «best case» scenarier. De bryter bevisst saksbehandlingsregler. I andre tilfeller oppfylles kun lovens minimum. Eksempelvis er fristen for merknader til nabovarslet to uker (lovens minstekrav) noe som er uvanlig i et byggeprosjekt av denne størrelsen med tilhørende saksmengde. Dette inngir ikke tillitt.

Det er svært tydelig for naboer og andre berørte parter at Søker i liten grad ønsker å inkludere naboer i prosessen. Det feilinformeres, er mangelfulle målinger og utredning og holdes tilbake informasjon selv på forespørsel. Eksempelvis har ingen mottatt informasjon i etterkant av nabomøte, selv om svært mange skrev seg på en liste.

På bakgrunn av det ovenfornevnte, vurderes politianmeldelse av Søker for å oppgi uriktig forklaring til offentlig tjenestemann og offentlig etat i den hensikt å tilegne seg tillatelser fra offentlig forvaltning.

7.10 Kommunens oppfølging av Søkere brudd på saksbehandlingsregler, jmf. Pbl. § 32-1

Det følger av pbl. § 32-1 at «kommunen har plikt til å forfølge overtredelser av bestemmelser gitt i eller i medhold av denne lov». Kommunen har følgelig plikt til å forfølge Søker for brudd på saksbehandlingsreglene. PBE bes oversende kommunen klagen.

KLAGERS NAVN OG ADRESSE:

KLAGERS SIGNATUR: